

ANY IV N.º 32 MARÇ 1982

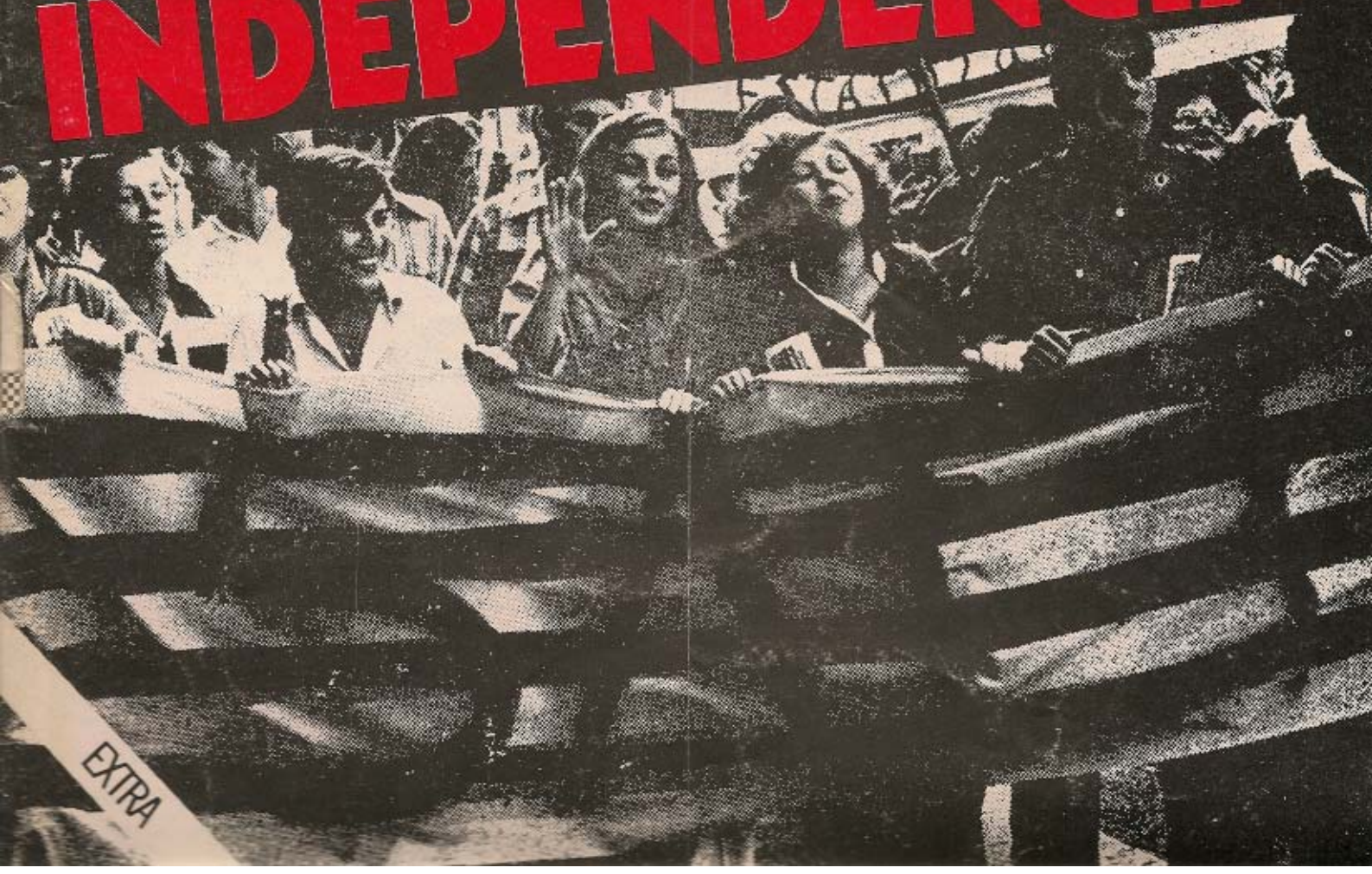
la farga

BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS

SALT

**SÍ
A LA
INDEPENDÈNCIA**

EXTRA

HOMENATGE A SALT

JAUME MINISTRAL I MASIÀ

El meu avi era de Salt. No era marquès ni fill de marquesos, sinó un mosso d'un traginer de vins anomenat Castellà. La meua àvia Claretà havia nascut a la Rambla de Girona, era la filla de la Tona de cal Castañer. Venien a plaça. Un dia, els dos es varen trobar, s'enamoraren i es prometeren. La besàvia Tona no hi venia bé i el meu avi i la meua àvia varen fugir de casa d'aquesta i s'anaren a instal·lar a Salt. L'àvia Tona que devia ser dona ferma, quan li preguntaven per la seva filla, responia:

— La tinc enterrada a Salt.

— Aquest poble tan allunyat, per a mi, quan era petit, representava la il·lusió, els arbres, els camps, la fantasia. Dic tan allunyat perquè mai no vaig anar-hi a peu. El meu pare, fill de Salt i casat a la Rambla de Girona era el senyor Minstral i no era de bon veure que anés a Salt a visitar la seva mare, la que va fugir amb el meu avi, caminant. Agafàvem, doncs, la tartana del lleter, al Pont de Pedra i en mitja horeta, tres quarts, baixàvem davant de casa ja meua àvia. Parada a la Rodona, a Santa Eugènia, al Veinat i a casa. Ignoro què hi havia més enllà. La taverna de casa la meua àvia era per a mi un jardí encantat del Bosco perquè hi havia de tot i especialment, podia jugar a tot, cosa que no succeïa a la casa de la Rambla, tan seriosa i ben situada.

Amb el meu pare, agafat de la mà passejarem per la ufanesa Devesa que ell anomenava del marquès. Per a mi, potser pel to emprat al dir aquest nom, la paraula marquès em suggeria carrosses, música i toc de timbals.

— Quan anirem a Salt? — era la pregunta formulada amb tanta il·lusió com por que em contestessin: "pas per ara".

Ja sóc vell. Parlo de coses que succeïren fa cent, posen-hi seixanta anys, però Salt, amuntament de

cases, carrers que no conec, discoteques, escoles i botigues per a mi desconegudes, continua essent un lloc d'il·lusió i de joia pregona.

Quan en temps de la ignomínia, vaig llegir que Girona s'havia menjat Salt, vaig tenir una gran tristesa. Aquest gest d'engolir-se un poble sense demanar parer als seus habitants està bé per a Madrid que tant s'empassa Carabanchel com el campionat de Lliga si li ve de pas, però no per la meua pàtria, la ciutat més petita i delicada del món. No està gens bé, no és elegant, no és humà.

Cal retornar el nom a les seves coses i així com el carrer on vaig néixer s'anomena altra vegada Rambla de la Llibertat, cal que Salt sigui Salt, el poble llunyà, fiert, misteriós i treballador que vaig conèixer a la meua infantesa.

Però com que les coses cal fer-les democràticament, suggereixo un plebiscit, un referèndum, una votació. Contestar sí o no a aquesta pregunta:

Voleu ser veïns de Girona? Voleu ser suburbi de Girona?

El que el poble decideixi, allò s'ha de fer. Que no solament hem de demanar mans lliures per a Polònia, sino per a tot ésser humà.

En cas de què algun gironí m'escoltés, sàpiga que amb aquestes paraules defenso la llibertat de Girona. No els faria cap gràcia als gironins que l'any 3082 Barcelona, tan engrandida, s'anexionés Girona amb l'excusa de què els suburbis de les dues ciutats ja es toquen.

Amics: llibertat per als pobres oprimits!
Però comencem per casa nostra.
Entaire els cors!

ANY IV - N.º 32
MARC 1982

SUMARI

Homenatge a Salt.....	2
Editorial.....	3
La Vida del Casal.....	3 i 4
Converses amb els meus néts.....	6
Notes sobre el Salt dels anys 1860-1870.....	8
Manifest.....	10
Salt, un poble analitzat.....	11, 12, 13 i 14
Teva/Meva.....	16-18
Espigolant.....	20
Cagaferro.....	22
La Vida amb humor.....	22
A la taula de la Farga.....	22

CONSELL DE REDACCIÓ

Lluís Mateu, Josep Cristòfol,
Quim Pla, Miquel Casellas, Joan
Arnau, Narcís Burch, Eusebi Ca-
bezas, Martí Fita, Guillem Terri-
bas, Joan Boada, Ventura Pau i
Antonia Bautista.

COMPAGINACIÓ I DISSENY

Guillem Terribas

PORTADA

Enric Marquès

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO

Joaquim Pons, Jaume Ministral i
Josep Clara.

PUBLICITAT

J. Cebrián

DISTRIBUCIÓ

Joan Roig i Pitu Geli.

DISTRIBUCIÓ

Joan Roig i Pitu Geli.

REDACCIÓ

Passeig Verdaguier, 1
Tel. 23 04 98
CASAL DE JUBILATS
SALT.

IMPRESSIÓ

TIPOGRAFIA-OFFSET-PAGÈS
TEL. 42 01 07 - ANGLÈS

D'aquest número de LA FARGA
se n'han imprès 1.100 exemplars.

Autoritzem la reproducció dels
articles esmentant sempre el nom
de LA FARGA.

Diposit Legal: GI 356-1979

editorial

L'ÚLTIMA EMBRANZIDA

El nostre poble es troba, a hores d'ara, en la recta final d'un llarg camí, que pot tornar a SALT aquella identitat o personalitat de poble i que des de l'any 1974 estem reclamant insistentment —i no cal dir— que ens fou robada de la manera més descarada que hom pot imaginar: per la força.

Som-hi, doncs, que ara es l'hora de fer l'última embranzida i de fer valer els nostres drets, per tal de fer veure als qui han de fer de jutges, que SALT no és cap barri ni suburbi o districte d'una petita o gran capital, sinó que és un poble viu i capaç d'autogovernar-se per si sol, com molt bé ha demostrat al llarg de la seva història.

LA FARGA això ho té molt clar, encara que sigui un butlletí d'una entitat privada. Ja des d'el segon número ens n'hem fet ressó, i no hem parat mai d'insistir en aquest tema, fins i tot el número setze, del mes d'octubre de l'any 1980, era un monogràfic dedicat a aquesta qüestió.

En quasi tots els números publicats trobaríem algun article en defensa d'aquesta llibertat. És per això que el nostre deure, com a mitja d'informació i com a saltencs que som, es estar sempre a l'aguait per defensar la marxa de Salt cap a la independència Municipal; Independència que per a nosaltres vol dir llum, esperança i fe de tornar a formar part d'aquesta cèl·lula viva, que es troba al bell mig d'una comarca que es nostra i d'una Nació que estimem.

No cal, doncs, donar-hi més voltes. Des d'aquí volem explicar i aclarir a tots aquells polítics que no veuen gaire clar el nostre cas, que SALT és un poble d'idees i tossut com el qui més. És això que ens fa estar junts i units per continuar treballant i lluitant per aquesta causa que ningú no ens pot arrabassar amb decrets o lleis tretes de sota la màniga.

És per això que la FARGA vol cridar als quatre vents que volem un SALT INDEPENDENT ARA MATEIX.

LA FARGA

vida del CASAL

JOAN BOADA

Aquest mes ens ha quedat disponible aquest petit espai, que dedicarem a comentar les excursions celebrades fins avui: BARCELONA, Carnestoltes a LLORET i LLANÇA, totes tres varen ser molt lluides i amb notable participació, malauradament en Joan Roig no va poder, a causa d'una malaltia, acompanyar-nos en les

dues darreres; aprofitem per a desitjar-li a en Roig un ràpid guariment. Donat que el dia de Sant Josep no és festa laboral, les inscripcions pel Viatge a València eren molt poques i varem haver de decidir, molt a contracor, anul·lar la sortida.

En la propera Farga, donarem

coneixement del programa d'Excursions previstes fins al mes de Juny; n'hi haurà per a tots els gustos i per a totes les butxaques. També farem una excursió subvencionada pel Casal per veure la Passió d'Olesa i visitar Montserrat, tot inclòs, viatge, dinar, entrada preferent a la Passió, per un preu molt interessant.

Petanca

BOTXES (PISTA LLARGA)

En les pistes de la zona esportiva, el C.P. Salt va organitzar un concurs social de dupletes per a servir d'entrenament als jugadors que volguessin participar a la lliga social regional de quadretes. (Com ja saben els afeccionats, el nostre club participarà amb un equip de 1.ª i 2.ª en aquesta lliga regional).

Va ser per parelles per tal que els jugadors tinguessin opció de posar més boles en joc i poder entrenar millor.

En total hi varen participar 5 equips que eren formats pels següents jugadors: Nogué-Padilla, Juli - Canadell, Amancio - Llovet, Boo - Martín i Mateu - Cabezas.

La competició va començar el dissabte, dia 9 de gener i varen jugar tots contra tots una partida cada dissabte.

El resultat final va ser el següent:

1. - Cabezas - Mateu
2. - Amancio - Llovet
3. - Juli - Canadell
4. - Boo - Martín
5. - Padilla - Nogué

Creiem que va ser positiva aquesta experiència i que calen aquestes competicions socials per a estimular als jugadors de la Pista Llarga a que perfeccionin cada vegada més el seu nivell de joc i puguin fer pujar el nostre club molt amunt en aquesta modalitat.

BOLIC

muntanya

El dia 7 de febrer, amb un dia molt clar i bo, varem realitzar una sortida hivernal a la zona d'Ull de Ter. Anàrem en autocar, cosa que funcionà bastant bé. El nombre de participants era 50.

La majoria de la gent va romandre a les pistes de Vall-Ter 2.000, baixant per la neu, que n'hi havia molta, amb plàstics o esquís o senzillament prenent el sol o passejant.

Un altre grup de gent, uns 15 tal com estava programat, es va dirigir cap al Gra de Fajol Gran, tot passant pel refugi d'Ull de Ter, on varen esmorzar. La neu estava al punt, sense enfonsar-se però sense relliscar.

La pujada fins al Coll de la Marrana fou fàcil i entretinguda i també sense dificultats remarcables assoliren la cresta final, i el cim. Varen estar-hi una estona fent fotografies i gaudint del paisatge i després baixaren pel mateix lloc. Van dinar al refugi i, tot seguit, es varen dirigir cap a les pistes a on tenfem l'autocar.

Val a dir, també, que quan esmorzàvem, un petit grup format per en Manel, en Tans, en Toni Esquioga, en Quim Frigola i jo

mateix, Quim Ribas, ens varem separar dels altres per anar a fer el Gra de Fajol Petit per una canal molt dreta que es pot observar mirat aquest cim, cap a la dreta.

Al cap de poca estona de deixar el refugi varem haver de calçar-nos els grampons, puix la neu era dura, donat que en aquesta cara no hi toca quasi mai el sol. La pujada fins a la rimaia va ser fatigosa ja que s'enfilava molt dret. Un cop a la rimaia ens encordarem i, tot esperant que un grup que anava al davant nostre superés un pas difícil, varem descansar-hi una mica.

Tot seguit ens va tocar pujar a nosaltres. El primer llarg de corda va consistir en un tram bastant pendent de neu dura, un tram vertical, 3 mts., de gel transparent com el vidre i un altre tram de neu. Realitzàrem una reunió en un lloc difícil de mantenir-s'hi, sense gaire espai i sense poder clavar cap clau d'assegurança donat que tota la roca es trencava a troços. El fred dins aquesta canal era viu i, a més, anava caient neu que tirava la cordada anterior. La segona tirada començava amb un altre tram vertical de gel, més alt que l'anterior. Aquí va ser on vàrem fracassar. Després d'uns quants intents frustrats, vàrem haver de deixar-ho córrer i baixar, fent-nos el propòsit, això sí, que aquest hivern, amb més entrenament acabaríem d'assolir aquest pic per la canal de la dreta.

PROPERES ACTIVITATS

Suprimir el campament d'hivern al Pedraforca, ja que la diada de Sant Josep no és festa.

7 de Març: Participació a la Marxa dels 40 qms. Vocal: Marta Borrell.

12 de Març: Projecció al local social de la pel·lícula de la U.E.C. de Girona sobre la seva expedició al PAMIR. Hora 3/4 de 9.

14 de Març: Albanyà-Bassegoda. Vocal: J. Serra.

28 de Març: Rupit-Tavertet. Vocal: J. Pons.

4 d'Abril: Sortida alta muntanya al Balandrau. Vocal: Baldiri Bosch.

9, 10, 11 i 12 d'Abril: Campament Setmana Santa. Lloc a concretar.

18 d'Abril: Participació a la V.^a Embardissada. Organitza: C.E. Olot.

Per a més informació o inscripcions, al local del C.E.S. (Casal dels Jubilats) els dimecres i divendres de 2/4 de 9 a les 10 de la nit.

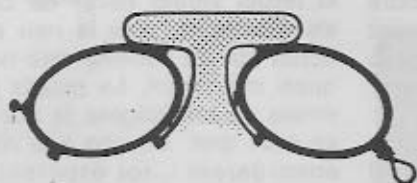

RELACIÓ NOUS SOCIS CES:

Albertí Boada, Margarida Aranjuelo Moneo, Cipriano Manuel Bosch Boluda, Immaculada Casals Batlle, Jaume Casas Carbaleiro, Montserrat Fàbrega Costa, Olga Fiol Santaló, Miquel Font Masferrer, Montserrat Garví García, Anna Gurt Vilarrasa, Joan Llauger Dalmau, Montserrat Masós Dalmau, Montserrat Masós Marquès, Carme Masós Marquès, Margarida Pascual Vidal, Josep Roca Gri, M.ª Àngels Vila Oller, Carme Esquioga Vivern, Toni.

QUIM RIBAS

"SUS OJOS SON SU VIDA"

OPTICA TARRUS, S.A.

Santa Clara, 54 - Tel. 21 37 50 - GERONA
Dr. Ferran, 1 - Tel. 23 06 61 - SALT.

JAIME TARRUS GALTER

LICENCIADO EN CIENCIAS FISICAS

OPTICO DIPLOMADO

- * Máxima variedad y calidad en modelos monturas
- * Graduación de la Vista
- * Adaptación de Lentes de Contacto
- * Lentes Potencia Progresiva
- * Cristales Zeiss

* DTO. 10% PARA JUBILADOS SOCIOS DEL "CASAL DE JUBILATS"

CONVERSES AMB ELS MEUS NÉTS

Per L'AVI PAU.

Fa uns dies, mentre dinàvem, vaig dir als meus néts: Sabeu que aviat, Salt tornarà a ser un poble independent?

La meva néta, que ja ha complert els nou anys, em va respondre: És que no en som d'independents? Perquè doncs, quan em pregunten les meves amigues de Cassà de la Selva o de Banyoles —on hem viscut abans— els dic que som de Salt? Així les enganyo, eh?

I a la conversa, els altres tres, hi posà cadascú la seva cullerada, però tots ells coincideixen que són de Salt i no d'altre lloc.

Aleshores els he volgut explicar què és tot això de la independència i com va anar que el nostre Salt, deixés d'ésser un poble independent i passés a convertir-se en una barriada de Girona.

Es veu, vaig continuar explicant-los, que fa uns quants anys, quan l'opinió d'un poble no comptava per a res i s'imposaven les idees de governació dels que remenaven l'olla, algun gironí que volia lluir de "gran capital", quan anava a Madrid com a "procurador en cortes" per a dir que sí a tot el que en els discursos es plantejava, però als quals mai ningú no gosava oposar-se, algú li degué fer alguna observació relativa a la petitesa de la capital gironina. — "Cómo queréis proponer algo, vosotros, si de tan pequeños que sois no tendríais ni que figurar en los mapas?"

I això el degué ofendre tant que, de retorn de la capital espanyola, on hi feien bullir l'olla gran del país, aprofitant la primera reunió del "Consejo Provincial" els degué dir: "Això d'ésser una capital minúscula, s'ha d'acabar. D'ara endavant —tot això ho exposava al Consistori en el "idioma nacional" perquè el català, la majoria d'ells no el sabien parlar — serem una verdadera capital de província de més de cent mil habitants". "Tots els pobles del voltant passaran a engrossar la Gran Girona"...

— El que m'estranya a mi és que, en lloc de parar-se a Salt i a Sarrià de Ter, no s'haguessin volgut estendre fins a Bescanó i a Quart.

Els més menuts, que si bé d'anys no en tenen gaires, sí tenen bona memòria, em varen dir: "I perquè no fem una guerra, com aquella que un dia ens vares contar en aquella plaça en què hi ha l'estatua d'un general amb un sabre a la mà? I el més gran de tots, que està a vuitè de Bàsica en el "Silvestre Santaló" de Salt, va dir: "No veieu que si féssim una guerra contra Girona, els de Salt també tindriem el dret a dir-nos vila immortal de Salt?"

— El cas és que, amb tot això, no us he pogut explicar, tots els **avantatges** que el formar part de la gran Girona podria gaudir la molt humil i treballadora vila de Salt. Per cada cent pessetes que els saltencs paguem com a impost municipal, només en millores ens en tornen cinquanta. Les altres se les queden ells per millorar la gran Girona.

— Doncs quan jo sigui gran i hagi de pagar impostos, no els donaré ni cinc cèntims! Això ho va dir el més petit. I si presentéssim un plec de signatures fent constar la nostra protesta, tal com hi ha en aquella taula del costat de l'Ajuntament? Vols dir que la independència no ens seria acordada?, va manifestar, el més gran de tots.

A l'arribar a les postres, vaig proposar: Quants voleu ser gironins i quants saltencs. I a l'unísson quatre veus, com si volguessin animar el seu equip, varen exclamar: Som i serem de Salt!

NOTES SOBRE EL SALT DELS ANYS 1860-1870

ADIT JOSEP CLARA

(El tema d'aquest article enllaça amb el número de gener, sobre el Planol de 1865).

El cens més acostat a l'època en què fou realitzat el planol del 1865 és el que varen fer, el 1860, els serveis d'estadística de l'Estat. Comptats tots els veïns del poble, va resultar que hi vivien 1.377 persones, les quals es distribuïen en 233 cases.

L'agrupament de població més nombrós se situava a la zona que avui és la part vella del poble, prop de l'església de Sant Cugat, la qual tenia llavors el cementiri al costat. Aquest nucli urbà, format per carrers batejats amb noms populars com "carrer de l'Estanc", "carrer del Rec", "carrer de Sant Gregori", "carrer de Llinàs", "carrer de Baix", "Plaça de la Constitució", "Carretera Vella", etc., no arribava a les 200 cases (eren concretament 198).

El raval de la carretera vella, a la zona dels actuals carrers de Sant Antoni i de Sant Dionís, hi havia 26 cases, més aviat escampades.

Més aïllades es comptaven encara les cases anomenades del Portal, Mota, Nova, la Torre Mirona i els masos Ribot, Cardell, Devesa, Sitjà, i algun altre edifici que no és relacionat al nomenclàtor del 1860, però sí al nostre mapa, com és ara el cas de can Sínia o el mas Gifre.

Situades arran de la sèquia Monar tres indústries fabrils col·locaven el poble en primer lloc provincial si fem cas dels rals pagats per habitant en la matrícula industrial i de comerç del 1863. Eren les que funcionaven sota les denominacions socials de "Olive-ras i Cia", "Pere Ramió", i "Llach i Portabella" i que plegades donaven feina a uns 300 operaris, entre els quals devien predominar les dones.

La importància industrial del poble en el context de les comarques de Girona era innegable, com es desprèn de les dades adduïdes més amunt, però en el conjunt de Catalunya, o en

comparació a les contrades properes a Barcelona, la significació de la indústria saltenca quedava força més diluïda i ocupava un lloc secundari. Tampoc no cal oblidar que a l'època del mapa aquestes indústries —atesa la manca de cotó com a conseqüència de la guerra de Secessió nord-americana— no travessaven precisament un moment feliç, sinó ple de dificultats econòmiques com ho prova el fet que després del 1886 canviessin totes tres de propietaris.

Salt era un poble agrícola. La gent autòctona treballava la terra, i la immigració forana era la que majoritàriament entrava a la fàbrica, on existia, per cert, una disciplina més forta. Recordem aclí que el 1870 una de les fàbriques, almenys, feia treballar els operaris de les 5 del matí a les 9 del vespre, amb un petit descans —imaginem-ho— per menjar.

A part els petits propietaris i parcers, Salt tenia el primer propietari de terres de la província: Pelai de Camps i de Matas, més tard Marquès de Camps per concessió papal. Home molt vinculat a Barcelona, bé que passava temporades al Mas Ribot, on fomentà les noves tècniques agràries; el senyor de Camps posseïa a Salt —segons una afirmació del professor Lluís Justo i Villanueva, feta l'any 1869— una de les millors finques de les comarques gironines. En aquesta finca de 129 hectàrees i 3.174 metres quadrats, hi havia molts animals i una maquinària avançada per treballar la terra.

També devia ser important la cria de bestiar. Una guia comercial del 1866 relaciona 8 habitants de Salt dedicats a negociar amb animals: Àngel Canals, Joan Canals, Dionís Carandell, Jaume Comalada, Pere Ferrer, Pere Fina, Francesc Palmada i Miquel Rovirola.

A nivell polític es detecta el predomini de les forces conservado-

res. El 1869 se celebraren, després de la revolució política de l'any abans, les primeres eleccions de diputats a Corts Constituents per mitjà del sufragi universal. Podien votar tots els homes que havien complert els 25 anys, i el nombre d'elector saltencs fou de 350. Es presentaren tres candidatures: la governamental (que donava suport a Prim), la republicana federal i la neocatòlica o carlina. Doncs bé: hi triomfà la candidatura més dretana, la carlina, que assolí 236 vots. La republicana n'obtingué 36, i la governamental, 28. Votaren 300 persones, és a dir, més del 85 per cent dels apuntats al cens electoral.

És evident, doncs, que l'obrerisme tenia poca força entre els electors. Si n'hagués tinguda hauria triomfat la candidatura republicana, que era la que canalitzava millor, en aquell moment, les aspiracions dels treballadors. Però no s'ha de menysvalorar tampoc la implantació del republicanisme federal al poble, com ho prova el fet que, durant l'octubre del mateix 1869, una partida de republicans de Salt amb llur ensenya participaren en la revolta contra el govern de Madrid.

COMISSIÓ PER LA INDEPENDÈNCIA DE SALT

El dia 17 de febrer d'enguany les Entitats Saltenques acordaren redactar un manifest per donar-lo a conèixer a l'opinió pública. Aquesta trobada tingué lloc a can Panxut i assistiren a la mateixa una trentena d'Entitats del poble.

MANIFEST

L'Assemblea de les Entitats Saltenques, reunides en el Patronat Parroquial avui, 17 de febrer de 1982, a les nou del vespre, acordem manifestar el següent:

1.er.— Salt és el nostre poble, que des de l'any 1974 no s'ha cansat ni ha deixat mai de reclamar i exigir el seu Ajuntament. Salt ha demostrat prou reiteradament la seva voluntat de continuar essent un poble protagonista de la seva història.

2.on.— Fem una crida a tots els veïns i veïnes de Salt a continuar manifestant-se públicament a favor de la nostra independència municipal alhora que els convidem a participar en la informació pública de l'Expedient de segregació, obert fins el dia 24 de març d'enguany

3.è.—Saludem als gironins i els hi agraim la seva comprensió i respecte vers la voluntat del nostre poble, que ha sofert un greuge històric. Salt i Girona són un poble i una ciutat agermanats, que hauran de coordinar-se amb els altres de les rodalies. Aquesta coordinació entenem nosaltres que l'haurà d'estudiar i aprovar el futur Ajuntament de Salt.

4.art.— Fem una crida a tots els Partits polítics a manifestar-se a favor de la independència municipal. I, al mateix temps que volem deixar clar que la Comissió per la Independència i les Entitats de Salt han respectat sempre els Partits polítics i els han considerat una peça essencial en la societat democràtica, ara ens veiem obligats a demanar-los-hi que respectin ells també el poble, evitant la temptació d'apropiar-se indegudament del tema, amb afanys de protagonisme i fins electoralistes. La independència municipal creiem que només la pot capitalitzar el poble de Salt.

SALT UN POBLE

AUTONOMIA O INDEPENDÈNCIA?

Quan l'AA.VV. de Salt a l'any 1979 va plantejar en un debat pre-lectoral entre els diversos candidats a l'alcaldia de Girona, la dicotomia d'autonomia o independència, segurament ningú no s'hagués pensat que al cap de tres anys, el més calent encara seria a l'aiguera. Semblava de resolució ràpida, perquè no deixava dubte del que volia Salt. Es posava tota l'esperança en el nou Ajuntament democràtic entrant, que hauria de resoldre l'afer amb eficàcia i rapidesa.

Vist ara amb la perspectiva del temps, diríem que la dicotomia d'autonomia o independència no era una alternativa prou escaient. Per això ara no estem centrats en aquesta tria, precisament. Ara parlem només d'independència... aquesta és la qüestió.

I això, a Salt, què vol dir? Vol dir que, sens dubte, volem recuperar l'Ajuntament que ningú tenia dret a prendre'ns. En definitiva, volem que es repari el "greuge històric" que s'ha infringit al nostre poble.

Fins aquí, els passos haurien d'haver estat ràpids, clars i continuats, però lamentablement s'ha anat allargant excessivament aquest període; potser a l'espera que es podrís el tema?... no ho sabem, però més aviat hem corregut el risc que quedés en un afer enverinat.

Però, alerta! no tot queda aquí. Sabem que l'èxit de la independència de Salt suposa estudiar, ja ara, la "dependència" amb els pobles veïns.

ESTUDIAR LA "DEPENDÈNCIA"

De la "dependència" de Salt tothom n'ha parlat i es veu convenient i necessària —l'aigua, les escombraries, els col·lectors, etc. són citats gairebé per unanimitat com un exemple del que han de ser els serveis mancomunats. Sovint se'n parla sense més explicacions i/o amb punts suspensius poc aclaridors.

Per cert, la campanya que fa l'Ajuntament de Girona en parla d'aquests serveis, però amb un

dramatisme exagerat i que en lloc d'informar desorienta sense cap necessitat.

Podem afirmar que amb la independència i serveis mancomunats tothom hi està d'acord; però amb les altres qüestions cal matisar, explicar, aclarir, contrastar el grau, la intensitat, i el què vol dir... Aquí sí, que poden haver-hi discrepàncies i debats llargs i difícils.

En els escrits que ha fet públic la Comissió per la Independència, s'entrevina que és una qüestió que els preocupa. Aquesta Comissió d'entrada, hauria complert el seu mandat una vegada convocades les eleccions municipals... però els preocupa aquest futur, i per això intenten promoure tota mena d'estudis que serveixin de base al nou Ajuntament.

El riu Ter al seu pas per Salt, el temps en què encara ens hi podíem banyar.

UNA RESPONSABILITAT DEL NOU AJUNTAMENT

Cal fer ara els estudis, però l'aprovació definitiva del sistema d'organització i de relació amb els pobles veïns correspondrà al nou Ajuntament independent de Salt. Aquest, a part de la posada en marxa de tot l'aparell administratiu, haurà de debatre i aprovar la seva relació futura amb la ciutat de Girona i amb els altres pobles de la rodalia (Besanó, Vilablareix, Sant Gregori, etc..) Aquesta responsabilitat, repetim, l'ha de tenir exclusivament l'Ajuntament de Salt una vegada quedí constituït, i ningú no la hi pot hipotecar.

UNA ENQUESTA MALAGUANYADA

Sembla que fins que no va començar a córrer el termini d'Informació Pública de l'expedient de segregació, la classe política no es va despertar. No s'havia pres amb prou convicció i entusiasme l'afer de Salt.

En el consistori gironí hi ha unanimitat en el tema de Salt, tant per votar-lo com per oblidar-lo, i inclús hi ha unanimitat per a triar el moment més tou a fi d'amortiguar les fuetades de la Comissió per la Independència.

Diríem que la missió d'aquesta Comissió és la de no deixar adormir el consistori? La gent es pregunta si tenim algun regidor de Salt al consistori gironí... deuen estar adormits, també?

El desvetllament i les correccions han vingut ara... quan la màquina burocràtica oficial ja ha posat en funcionament el termini de 60 dies hàbils d'informació pública.

I el consistori, justament ara, s'ha despenjat... o despertat, amb unes preguntes: Què és Salt? Qui són? Què volen?... i dit i fet! Encarreguen una enquesta per a tot el territori "oficial" gironí, en recerca de la resposta.

La gent de Salt diuen, que què s'han cregut?, fa catorze anys que estem explicant i demanant el mateix, i ara ens venen a preguntar què volem!..., senyors, això és poc seriós!

L'enquesta, però, tira endavant i surten els resultats. Uns resultats "sorprenents" pel consistori gironí, i evidents per a la gent de Salt. Malaguanyats diners! diuen. El que hem estat demanant és el mateix que surt a l'enquesta!

I si tenim en compte que l'enquesta era feta en termes que podríem qualificar de "tendenciosos", el resultat és més espectacular encara. Veiem-ne uns exemples: en lloc de independència o segregació s'utilitza la paraula "separació", que ningú ha utilitzat mai, i és malsonant. No és estrany que un senyor manifestés que no estava pas d'acord amb la separació "matrimonial".

L'enquesta parlava de "creació" de pobles, quan ningú ha parlat mai de crear res. Volem recuperar, no crear.

JOAQUIM PONS

També es demanava la prioritat en qüestions com l'escolar, la sanitat... conjuntament amb l'autonomia dels "barris", i això no s'hi val, perquè no són comparables les qüestions nacionals amb les municipals.

La qualificació que s'hi fa de poble o "barri", és prou eloqüent del grau tendències de l'enquesta.

Però res, l'enquesta a Salt va ser malaguanyada i va sortir, a grans trets, favorable a les reivindicacions de Salt. Malgrat tot, però, haurà servit per a modificar l'agenda de temes prioritaris del consistori gironí, fent avançar uns quants llocs al tema "Salt".

La presentació que el consistori féu a la premsa dels resultats de l'enquesta, en destaquen, especialment, que la gent de Salt no sap expressar els inconvenients o avantatges de la segregació; en definitiva diuen que ens falten arguments... És trist que després d'un any i mig explicant els arguments i mossegant-nos la llengua, per a callar les deficiències del consistori a fi de no enrarir l'ambient, ara ens venen a dir que no som prou conscients del què demanem... O la Comissió canvia el seu "cronista", per inútil i per no haver aconseguit fer-se entendre, o al consistori gironí li falta sensibilitat, o interpreta malament l'enquesta.

ELS ARGUMENTS

Últimament s'ha posat de moda questionar sobre els avantatges i inconvenients. No sabem si és per quedar bé o perquè no s'ha llegit el tríptic de la Comissió, o perquè viuen en un altre poble...

A aquests ressegats, caldria dir-hi el següent:

1.— Si el seu problema és de butxaca, de si pagarem més o pagarem menys... i és trist de valòrar Salt com una mercaderia és però una pregunta raonable i cal contestar-la. Salt independent i amb serveis "dependents" en teoria serà més barat, pagarem menys impostos, però... ni la mateixa Comissió s'atreveix a afirmar-ho. Com a màxim pagarem igual.

2.— Si el seu problema són els serveis de si en tindrem més o en trindrem menys. Diríem que hem de tenir confiança en el futur Ajuntament, i esperar que amb l'eficàcia dels homes de Salt, els serveis siguin millors i més a l'abast. Es més el control que es farà dels serveis mancomunats donaran un millorament notable d'aquests. Es una qüestió de tenir-hi fe, com podeu veure.

El millor argument que podem donar, però, és el d'identitat. Es l'argument que ho engloba tot. Es un argument de mal explicar, cal sentir-lo. Recomanem la lectura del tríptic de la Comissió.

UN ESTUDI SOBRE SALT

La Permanent de l'Ajuntament de Girona del dia 21-1-82 acordà la contractació de l'economista-urbanista Sr. Joaquim Clusa, de Sabadell, i el seu equip, per endegar un estudi sobre les possibles formes de reorganitzar els municipis de Salt, Sarrià i la seva relació amb Girona com a conseqüència del procés de segregació.

Els aspectes principals que volen estudiar són: Realitat territorial i urbana. Comparacions de base fiscal i cost dels serveis públics. Necessitats i requeriments dels serveis municipals. Alternatives d'organització municipal.

El Sr. Clusa i el seu màxim col.laborador, el geògraf Sr. Lluís Casasses, vingueren a Salt el passat mes d'octubre, com ja recordareu, a fer la presentació, primícia a Catalunya del seu recent treball "L'organització territorial de Catalunya", editat per encàrrec de la Fundació Bofill.

La conferència, repetim, primícia a Catalunya, la va organitzar la Comissió per la Independència i fou patrocinada pel Consell Municipal. A part dels veïns de Salt, es convidà a tots els col.legis professionals i la classe política de Girona.

La conferència, molt ben estructurada, però farcida de dades difícils de retenir, i amb una visió dolenta dels gràfics exposats, va ser seguida amb una obligada atenció. El debat final va ser animat, continuant des-

prés en un sopar amb un grup reduït d'organitzadors.

L'estudi que ens presentaren és un extens document de 326 pàgines dedicades a l'anàlisi del conjunt dels 933 municipis actuals de Catalunya. Fan una proposta per a organitzar-se en 127 "Municipalies". Hem de dir que les seves conclusions són fruit d'elaborats estudis, anàlisi i enquestes als Ajuntaments de Catalunya, però sobretot basat, especialment, en les relacions telefòniques entre municipis.

Si s'aplica els mateixos paràmetres per a estudiar la futura relació de Salt i Girona, haurem de fer les següents consideracions:

- No és bo supervalorar excessivament l'eficàcia tècnico-administrativa.
- El resultat econòmic no ha de ser l'únic determinant.
- Resoldre els Ajuntament de Catalunya com si fossin una empresa mercantil "màxima producció i mínim cost", és prou eficaç, però gens humà.
- Agafar únicament els aspectes quantificables, no és suficient.
- Els factors econòmics han d'anàlitzar-se tinguent present també el factor humà, sociològic, històric, polític, i sentimental, així com l'associacionisme, la voluntat, la vida dels pobles, etc. etc.
- No és el mateix Catalunya dins d'un Estat que l'agredeix, que Bèlgica dins d'una comunitat de tradició democràtica i de respecte mutu. Cal una estratègia defensiva, també.
- Basar només la realitat — amb tot el pes del centralisme existent — per bastir el futur, és ser poc sensible i mal polític. Cal donar pautes que evitin de caure en el cercle viciós del centralisme.
- La immigració a Europa no té les conseqüències que té a Catalunya.

Amb aquestes consideracions voldríem que el Sr. Clusa i el Sr. Casasses es plantegessin el futur del nostre poble; és a dir: pensessin més amb els homes que amb els pressupostos. Catalunya no és Bèlgica. Salt, si més no, pagant els mateixos impostos ha de sortir-se'n millor, i alhora satisfer el seu anhel d'autogovern municipal. S'ha d'evitar la suburbialització degradant, fomentar l'associacionisme, evitar la ciutadania

anònima, i promoure la descentralització administrativa i la participació ciutadana... arguments mantes vegades exposats. Esperem que Clusa i Casasses facin el seu treball pensant amb el cap, però també amb el cor. La funcionalitat no és suficient, cal acompanyar-la de la identitat.

L'estudi d'en Clusa-Casasses serà lamentable que ens arribi just al final del procés d'informació pública, quan ja no hi haurà ni temps per a debatre'l.

L'Ajuntament amb aquest estudi ja compleix la fase informativa -desorientadora?— però s'oblida que la informació sense recollir després el debat és moneda falsa.

Hi ha d'altres estudiosos com Vilaseca-Marcet, que encara que no han estudiat el tema de Salt directament, sí que ens poden servir algunes de les seves manifestacions. Diuen que l'organització municipal ha de ser suficient i barata, i procurar que la burocràcia no s'ho mengi tot. Cal oferir un bon servei, pensant que l'Ajuntament és l'organisme més a prop del ciutadà. També diu que Catalunya té massa municipis petits i que cal afavorir la fusió, però sense forçar-la, perquè és molt important no oblidar la funció de la responsabilitat i direcció de la política local, que no pot ser massa centralitzada en aquest primer esglau de l'administració. Hi ha serveis que exigeixen la prestació d'alts nivells tècnics, hi aquests sí que hauran de mancomunar-se per a grans àrees i inclús comarques; tot, però, controlat pel Consell d'alcaldes comarcal.

Hi ha també qui proposa una visió de ciutat policèntrica. És un punt de vista que s'imposa. Protegeix els pobles de la degradació suburbial perifèrica, alhora que reconstrueix les vil·les desfetes pel centralisme.

I no voldriem descartar el paper que han de fer els partits polítics en l'aportació i elaboració de propostes concretes. Esperem que s'ho plantejgin aviat.

Esperem que el material d'estudi que es pugui aplegar vagi amantit amb força dosi d'imaginació, generositat i sobretot esperança en el futur; de segur que trobarem una fórmula satisfactoria.

"L'EXPEDIENT DE SEGREGACIÓ"

Aquest ja no és solament un estudi sobre Salt, sinó que és la proposta que el consistori gironí presenta oficialment per a segregar Salt de Girona.

És una documentació feta amb presses, compleix ben just el compromís d'aquest amb la Comissió d'Independència. Hi ha molts errors de càlcul, que denoten una falta de rigor en l'elaboració. La proposta que es fa diu: "La independència municipal NO ÉS LA ÚNICA solució". Com podem endevinar, la incògnita està en saber quines són les solucions proposades.

Primera manifestació autoritzada a les comarques gironines; a Salt, campanya "Volem un ambulatori" organitzada per l'Associació de Veïns. Any 1976.

ELECCIONS MUNICIPALS A SALT?

La gran incògnita és: podrà córrer Salt a les properes eleccions municipals?... Haurem de dir que sí, si tot va bé.

Però caldrà tenir present que el consistori que en surti serà el menys experimentat de Catalunya. Recuperarem l'autogovern municipal, però mancarà experiència. Esperem que en l'elecció de les noves autoritats municipals ho encertem del tot! L'equip haurà de rutil·lar i superar l'experiència acumulada dels altres

pobles que ja porten quatre anys d'ajuntaments democràtics. Caldrà un equip fort per a superar la independència i assentar les bases per la "dependència" amb el màxim de consens possible. Salt estarà sota "mínims" i no hi cabran barralles domèstiques.

EL SILENCI GIRONÍ O UNA POSSIBLE CARTA OBERTA

A finals dels 60 i primera meitat dels 70, el tema "Salt" era tema propi dels demòcrates i progressistes. Podríem dir que era un tema "progre" un xic compromès... que quedava bé. La classe intel·lectual i cívica gironina, destacava i denunciava la malifeta del franquisme amb ènfasi. Fruit d'això fou l'emmirallament que ha quedat a la GEC, i en nombrosos articles a Presència, Tele-Exprés, CAU, etc...

Ara, però, sembla que ja ha passat la fal·lera. I Salt, que havia posat totes les esperances en aquests temps, sembla que ja no està de moda entre els demòcrates gironins.

Ens hem fet pesats?, no està bé el que demanem?, hauríem de deixar les coses tal com les va deixar el franquisme?... No hem sabut enfocar el tema o potser no hem sabut explicar prou clarament el que demanàvem?... Si no és això, no entenem el que ha passat.

Constatem un silenci. No hi ha crítiques ni respostes. No hi ha compromisos. Passen dies, setmanes i mesos i ara que estem a les portes de poder reparar i esborrar d'una vegada el que la dictadura volia consumir trobem la societat gironina freda... massa freda per un tema que se'n parla tant a favor. On són aquelles opinions?...

Potser fa vergonya parlar-ne?, o tal volta ja el consideren un tema gastat? o que s'ha fet massa rebombori?... I que consti que ningú no podrà dir que s'hagi anat contra l'Ajuntament. El respecte vers les institucions catalanes i demòcrates ha estat total en la campanya.

Perquè, doncs, aquest silenci?

Voldríem que s'acabés. Voldríem sentir els demòcrates gironins. Però estem en el mateix cantó, al lloc on erem en els temps difícils del

general Franco. Tots estem per la defensa de les llibertats cíviques, culturals i nacionals de Catalunya. Sapigueu que som els mateixos i cal

que retem i afermem els "ponts de diàleg". Entre Salt i Girona cal que ens ajudem i col·laborem en aquest projecte que ens és comú.

Gràfic 6.10.- Demandes de gestió intermunicipal

DEMANDES DE GESTIÓ INTERMUNICIPAL		0-1000 HAB		1000-5000 HABITANTS						5000-10.000 HAB					10.000-25.000 HAB					> 25.000 HAB		
		PRADES (519)	RODA DE TER (522)	ST.FELIU DE P. (1168)	SARRAL (1560)	ST.VICENÇ TORELLÓ (1101)	ST.PERE TORELLÓ (2038)	MASIES DE V. (2100)	VIELLA (4300)	ST.HIPÒLIT (2779)	VANDEL·LÓS (2500)	RODA DE TER (1814)	LA BISBAL DE (1750)	ROSES (1750)	BANYOLES (1420)	FALAFRUGELL (1750)	RIPOLLET (1750)	IGUALADA (10900)	FIGUERES (1100)	MOLLET (1100)		
REDACCIÓ PL. D'URBANISME																						
SERVEIS D'ARQUITECTURA																						
SERVEIS D'URBANISME																						
SERVEIS D'INGENIERIA																						
ADQUISICIÓ DE TERRENY																						
MAQUINARIA D'OBRES PÚBLIQUES																						
BRIGADES D'OBRES																						
INSPECCIÓ URBANÍSTICA																						
CONTRACTACIÓ D'OBRES PÚBLIQUES																						
CAPTACIÓ D'AIGÜES																						
DISTRIBUCIÓ D'AIGUA																						
DEPURACIÓ I SANEJAMENT																						
TAXIS																						
CONSTRUCCIÓ DE VIVENDES MUNICIPALS																						
ENSENYAMENT PR. INF.																						
ENSENYAMENT SECUNDARI																						
ENSENYAMENT PROFESSIONAL																						
AMBULANCES																						
HOSPITALS																						
INSPECCIÓ SANITÀRIA																						
URGÈNCIES MÈDIQUES																						
OFICINES D'EMPLEO																						
CLAR D'AVIS																						
ESCOLES ESPECIALS																						
SERVEIS FUNERARIS																						
CEMENTIRI																						
RECOLLIDA DE ESCOMBRIES																						
ELIMINACIÓ DE ESCOMBRIES																						
BOMBES																						
ESCORÇADOR																						
MERCATS																						
GUARDIA URBANA																						
GUARDIA RURAL																						
ORDENACIÓ DEL TRAFIC																						
ASSESSORIA JURÍDICA																						
INTERVENTOR																						
SERVEIS INFORMÀTICS																						
AGRUPACIONS MUNICIPALS	PRADES : Capofons, Febra, Vilanova, Vallclera MASIES DE RODA : Monteu, Roda, Vic ST.FELIU DE P. : Les Planes, Amer, La Cellera, Anglès, Bescanó, ("Ter-Brugem") SARRAL : Montblanc, Valls, Pla de Sta Maria ("Conca de Barberà") ST.VICENÇ TORELLÓ : Torelló, St. Pere, ("Val del Gas") ST.PERE TORELLÓ : Torelló, St. Vicenc, (Monteu) MASIES DE V. : St. Hipòlit, Torelló, St. Pere, Orís VIELLA : Alt Aran, Vielha, Mig Aran, Vilamós, Arres, Les Bordes, Bassolet, Les Bausen, Corejón ST.HIPÒLIT : Masies de Voltregó, Torelló, St. Pere, St. Vicenc, Orís VANDEL·LÓS : Montroig, Tivissa										RODA DE TER : Tavernoles, Masies de Roda, Folgueroles, Sau, St. Julià, ("Guileries") LA BISBAL DE : Peratallada, Fonteta, St. Ciment, St. Sadurní, Cruïlles, Corçó, Monells, Vulpellac ROSES : Paldà, Pau, Vilajuiga TORELLÓ : St. Pere, St. Vicenc, Orís BANYOLES : Porqueres, Serinyà, Comós, Cornella, Fontcoberta, Crespí, Palau de R. (Miera), St. Miquel de Compostar FALAFRUGELL : Vall Llobrega, Mont-Rós, Begur, Regencós, Torrenç, Pal, (Calonge, Palomós) RIPOLLET : Barberà, Montcada, (Cardanyola) IGUALADA : Odèn, Vilanova, Sta. Margarida de Montbu, La Riba, Capelles FIGUERES : Sta. Ufaga, Cabanes, Vilarat, Vilarbaton, Vilaseca, Borrassà, Avinyonet, Port de Maira MOLLET : Martorelles, Parets, Sta. Reixana, Palau Lluç de Vall, Riera, Masnou											

L'estudi d'en Clusa-Casasses serà lamentable que ens arribi just al final del procés d'informació pública.

LA NOSTRA TOTAL DESAPROVACIÓ A LA CAMPANYA INFORMATIVA DE L'AJUNTAMENT DE GIRONA

A punt de tancar aquest número de "La Farga", dedicat precisament al difícil tema de la independència de Salt, surt al carrer un nou full propagandístic de l'Ajuntament de la veïna ciutat de Girona amb el títol de "L'Ajuntament al costat" i el lema "Cap veí de Salt no ha d'anar al centre a resoldre els seus problemes".

L'aparició d'aquesta quarta i tendenciosa nova nota informativa fa que desaprovem totalment aquesta lamentable manera de fer de l'Ajuntament de Girona, considerant que aquesta és una nova presa de pèl pels habitants de Salt des de l'obertura del termini d'informació pública de l'expedient de segregació. L'escriptor Josep Pla n'hauria dit "una collonada".

Pel que s'ha anat veient l'Ajuntament de Girona ha ben estructurat una campanya informativa que en aquest moment consta de 4 elements:

- 1.— Enquesta d'opinió als ciutadans de Girona.
- 2.— "Girona - Papers d'informació Municipal".
- 3.— "Girona-Salt-Sarrià". Què fa l'Ajuntament? Campanya a la Ràdio i a la premsa.
- 4.— L'Ajuntament al costat".

L'anàlisi d'aquests quatre elements pot ésser molt sucós, car estan plens d'incongruències, al temps que estan preparats de manera UNILATERAL tirant l'aigua descaradament al molí propi. La precària del temps i espai per a sortir la revista fa que només ens sigui possible fer unes reflexions ben senzilles:

1.ª Des de la presa de possessió de l'actual Ajuntament de Girona, la informació sobre la problemàtica de Salt no ha estat mai el seu fort. Ara veiem que de sobte se'ls ha despertat aquesta lloable vocació. QUE HO DEU FER AIXÒ?

2.ª En els papers d'informació municipal hi ha un espai dedicat al Consell de Salt amb el títol: "Obrir-se als veïns". Hi llegim: "i la posta en marxa d'un seguit d'actes informatius que tenen per finalitat acostar el Consell als saltencs".

Fins avui no tenim constància de què aquest "afany informatiu" del Consell Municipal, s'hagi materialitzat amb cap acte, inclús la possibilitat dels veïns d'assistir cada mes a un Plé públic del Consell, ha quedat anul·lada.

Tampoc s'ha informat als veïns de tots el canvis de caire polític que ha sofert el Consell, l'exponent més recent del cas és la sortida del conseller Torramadé de l'equip de govern.

3.ª Sobre "Girona-Salt-Sarrià. - Què fa l'Ajuntament?"

Diu: "Primer de tot, que la segregació es dugui a terme de la forma més convenient per a tots els ciutadans de Girona, Salt i Sarrià, per tal que millori llur qualitat de vida i llur participació en el govern municipal. I no pas al contrari." No sabem si va en broma o ho diuen seriosament.

Ens sorprèn, que en la informació donada fins ara per l'Ajuntament de Girona, NOMÉS es parla de PROBLEMES. Nosaltres ens preguntem: és que la independència NO COMPORTA ni un sol AVANTATGE? Més aviat el que veiem clar és que NOMÉS es remarquen els problemes; per exemple se'ns parla de "problemes tècnics" com el de l'aigua, la recollida d'escombraries i de la resta de serveis municipals.

Ens sembla recordar que sobre l'aigua quan Salt era Salt, ja feia molts anys que tenia el projecte enllestit i que inclús tenia un lliurament a compte de 22.700.000 ptes. Sobre les escombraries, si mal no recordem, ja quan erem petits el servei era mancomutat amb Girona i portat a terme per una empresa de nom FELIPE GIRONÉS i que tothom encara recorda els seus extraordinaris cavalls. I sobre la resta de serveis municipals ens ve a la memòria la Policia Municipal, de la qual havem vist una assistència perfecta tota la nit i que ARA ESTÀ TOTALMENT ABANDONADA.

Aquest manifest acaba dient: "Perquè la segregació sigui un pas cap a la ciutat que tots volem". Sembla mentida que encara es vulgui ignorar que SALT no vol ser de GIRONA, però que mai ha renunciat ha col·laborar estretament en totes les qüestions comunes, sempre partint de ser un poble INDEPENDENT. Hi ha la sol·lució de les àrees metropolitanas, però sembla que l'Ajuntament de Girona no se n'ha assabentat.

4.ª "L'Ajuntament al costat".

Diu així: "Els problemes de Salt es resolen a Salt mateix. Ja no cal anar a la Casa Gran per aconseguir permisos, certificacions, informació, per a fer denúncies..."

Ara ja no hi entem res.

Hem parlat de la dimissió del Conseller Torramadé. Tenim informació, i no pas per part municipal, de què ha plegat perquè a Girona ni tan SOLS SE L'ESCOLTAVEN. Voleu dir que en Torramadé ens enreda? Estem convençuts de què diu la veritat.

Voleu dir que amb aquest fulletó multicolor no es pretén vendre's "vestida de seda", la mateixa ineficàcia que ja teníem? El que convé és que el centre de decisió SIGUI A SALT, i no a la Plaça del Vi.

També ens sorprèn moltíssim que malgrat aquesta sobtada vocació informativa, no s'hagi fet saber que l'Ajuntament de Girona al presentar la documentació per l'expedient de segregació, en la liquidació corresponent a l'any 1980 va resultar que Salt rebia serveis per més import que les seves aportacions econòmiques i que va haver-se de rectificar perquè era completament al revés.

Tampoc sabem que mai l'Ajuntament de Girona hagi informat de:

- a) — les pessetes que li costa aquesta Campanya d'informació unilateral.
- b) — si ha destinat el 20% corresponent, a disposició de la Comissió de la Independència de Salt. (Parlem del 20% perquè és aproximadament l'aportació del poble de Salt a la recaptació de Girona).
- c) — si ja s'ha concedit la subvenció de només 200.000 Ptes. (Dues-centes mil Pessetes) a l'esmentada Comissió de Salt demanades a finals de l'any 1980.

5.ª Volem deixar ben sentat que desitgem que la independència de Salt sigui en bé de tots, i que la desitgem no per raons econòmiques, sinó per raons de justícia i ens estranya que persones democràtiques que ara son a l'Ajuntament de Girona, ho veien molt clar en els anys anteriors el 1974 i que ara sembla que pateixen amnèsia.

Quedi ben clar el nostre total respecte a tots els ciutadans de Girona. Estem disposats a col·laborar amb tot. En el que NO ESTEM D'ACORD és amb aquesta manca de "FAIR PLAY", que a l'hora d'informar fa servir l'Ajuntament de Girona.

Amb l'esperança d'un SALT INDEPENDENT, molt aviat.

LA FARGA

MANUEL LLADÓ i MAS

Com podeu veure, aquest número de LA FARGA que teniu a les mans va dedicat exclusivament a donar una empenta al llarg camí que hem emprès tots els saltencs, per tal d'aconseguir la segregació, que des de tant temps estem esperant. No cal dir que, dins aquesta secció, hauríem pogut dur-hi molts personatges que ens haurien parlat molt extensament del tema, però el que avui hem triat, és un home que està plenament ficat dintre de la Comissió per a la Independència, que tan bé està portant aquest cas.

Ell va néixer l'any 1930 a Salt. Com podeu veure no és cap vailet. En Manuel Lladó és saltenc de cap a peus i té una clara consciència del què ha de significar per a Salt la segregació. Podem dir que la independència la porta a la sang, i la seva dedicació a la Comissió és clara. És per això que fou elegit responsable directe de la comissió davant el consistori gironí.

— Hola, Manel; com va ser que t'elegissin responsable o representant davant de l'Ajuntament?

— Sóc el representant perquè tots els components de la Comissió m'ho varen demanar i jo vaig acceptar. També crec que em varen escollir perquè tots saben que, quan jo m'entrego a una cosa m'hi dedico plenament i procuro fer-ho el màxim de bé, i més essent per Salt, que és el meu poble.

— Però, siguem realistes i toquem de peus a terra, tu creus que serem independents?

— Jo crec que sí. Com a membre de la Comissió ho crec perquè tots els qui en formem part ens hi esforcem el màxim per poder-la aconseguir. Amb l'ajuda del poble ho podem aconseguir. Però, com a saltenc, us he de dir que si no fos així seria un trauma per a mi que em duraria tota la vida, ja que no solament a mi, sinó a tots els qui hem nascut en aquesta vila i a tots els qui l'estimem, no se'ns pot borrar mai de la memòria que se'ns robés tan descaradament la nostra personalitat.

— Es pot estimar tant un poble? A què és degut aquest neguit per ésser lliures?

— A Salt potser sempre s'ha viscut un ambient diferent dels altres pobles. Jo crec que quasi mai no hi ha hagut diferència de classes i tots els seus habitants, quan s'han trobat lluny del poble i quan els han preguntat d'on eren, sempre han dit orgullosos: de SALT, al costat de Girona.

— Tu, perquè creus que es va formar la Comissió per la Independència de Salt?

— Primer pel que ja us he dit. Els sentiments van fer que es moguéssin una sèrie de gent demanant que, ara que vivim en un país democràtic, era de lògica que ens tornéssim el que ens havien pres.

— Però tu no creus que aquesta tasca l'havien de fer els partits polítics?

— Sí. Però crec que ells per la desavinença de tots junts, i per l'afany de poder fer servir aquesta arma en les properes eleccions, crearen la Comissió perquè els tregués les castanyes del foc. I ara, degut al gran treball fet per aquesta, sembla que tots s'hi volen afegir, perquè no es digui que ells no hi han intervingut. És clar que al seu dia, prengueren l'acord d'iniciar-se el procés de segregació. I que, això sí, els ho hem d'agrair, encara que fos degut a la pressió que va fer la Comissió.

— Ara sembla que tots els partits volen el protagonisme i, quan el procés és a informació pública, tots o quasi tots volen ser partícips de la Comissió. Com ho veus això tu, Manel?

— Jo crec que l'Ajuntament de Girona es pensava que la Comissió es cansaria d'immediat al veure que des de bon principi no estàvem recolzats per ningú i que ningú no ens escoltaria. Però, gràcies a la nostra força de voluntat i a les coneixences, l'anar de bona fe i amb humilitat, se'ns han obert les portes de bat a bat a tots els centres oficials on hem trucat. Han reconegut la nostra força. És clar que tenim el recolzament de les Entitats del poble. També us vull dir que, de dintre la Comissió, fins i tot és possible que en surti algun polític.

— Explica'ns el perquè vols tu la independència. Dona'ns quatre raons.

— Mira, la primera és perquè a l'any 1974 ens varen robar el poble, amb molta mala llet. I a mi quan em roben quelcom em sap greu. És per això que intento recuperar-ho. La segona és perquè crec que Salt és capaç d'autogovernar-se, i jo crec que és millor que ho fem els de casa. No us sembla?, ja que així nosaltres sabem quines són les primeres necessitats i així no haurem d'esperar que ens les solucionin quan a ells els vingui bé. També per la comoditat de no desplaçar-se a Girona per permisos d'obres siguin grosses o petites, per fer queixes, per el jutjat per casar-te o per la partida de naixement, per solucionar-te els problemes dels carrers. També sabrem els diners de què podem disposar. Ara no ho podem saber. I, així podrem tenir tot mol més a mà. I moltes altres coses. En definitiva, crec que, quan tinguem la independència, estarem més ben atesos.

— Salt, no creus tu que és un poble una mica difícil de governar; que és, per dir-ho d'alguna manera, tossut i rebel?

— No ho crec això. Que jo recordi, a Salt no hi va haver mai cap problema en temps de dictadura o de república. L'única cosa que té Salt és que és un poble amb moltes inquietuds i sempre ha volgut ser més, no s'ha volgut quedar enrera, ha estat i és un poble actiu i treballador. I, d'això, la història n'és testimoni. També us puc dir que quan teníem l'Ajuntament, i necessitàvem diners per poder fer coses, fins i tot les fàbriques ens ajudaven i no sols les

fàbriques sinó tot el poble, ja que sabien que els diners s'invertien en millores per al poble. Una prova d'això és per exemple la Festa Major, que sempre ha estat de les millors de la província. Aquí hi col·laborava tothom.

— Si ara tinguéssim la independència i haguéssim eleccions, quin partit polític creus que les guanyaria?

— Mira, ara n'hi ha un que ho té molt bé, ja que qui ens ha de donar la independència és la Generalitat i, si aquesta es porta bé, tal com ens han dit el President Pujol i en Vidal i Gayolà, que el cas de Salt és molt clar, ells, els convergents, són actualment els que millor ho tenen. I no crec que ho vulguin desaproveitar. Ara que, també els socialistes poden fer molta feina, des de l'Ajuntament de Girona atorgant a l'expedient les facilitats que calgui perquè ni la Generalitat ni el Consell d'Estat hi puguin posar traves. Ara que, també crec que s'han de definir clarament i obertament per la independència. Fins ara no ho han fet i els altres sí.

— Si l'Ajuntament de Girona quan va formar els Consells Municipals de Salt i Sarrià els hagués donat una autonomia clara, amb pressupostos propis i llibertat de moviment, dins

d'un ordre, és clar, el poble hagués pressionat tant com ho ha fet?

— No, potser no amb tanta insistència com ho fa. Però, com que hem estat marginats i desatesos en molts aspectes, no ens ha quedat més remei que fer-ho, ja que el Consell sempre ha estat lligat de peus i mans. I qualsevol cosa que vol fer, per petita que sigui, ha de preguntar-ho a Girona. Això crec jo que ha estat un greu error de l'Ajuntament actual.

— Queda clar que Salt vol la independència, però Salt no és un poble independentista, ja que molts dels habitants de Salt estan formant part de diverses entitats, siguin esportives, culturals o recreatives, de Girona capital, no?

— I tant que no és independentista. Si ho fos, totes les entitats de Girona es quedarien bastant malmeses. La prova està en això; també es pot veure com molts van a comprar-se la roba, per exemple, a Girona, o al cinema, i fins i tot a passeig. Salt i Girona han d'anar ben avinguts, com dos veïns i, si no és així, malament; espero dels gironins que comprenquin els nostres sentiments.

— Els mitjans d'informació, han jugat un paper important en aquesta

lluita per assolir la independència?

— Jo crec que ells són imparcials i com molt bé es diu, són per informar i així ho han fet i per això els hem d'agrair la bona feina que fan en favor de la democràcia; no solament els dos diaris locals, sinó també a l'Avui, que molt bé ha parlat del nostre poble. Ah! em deixava que les revistes locals també tenen la seva força i fan una bona feina, com per exemple vosaltres, els de la FARGA.

— Per acabar, Manel, què els demanaries als polítics, a ells que són en definitiva els qui tenen la paella pel mànec?

— Jo els demanaria, que, per poder creure en un país democràtic, ho han de demostrar. I ara tenen a les seves mans aquest expedient de segregació que és una bona prova. Si ens tornen al poble, podem confiar en ells.

No hi ha dubte que en Manel ho veu molt clar que Salt tornarà a ser Salt, com la majoria de saltencs. Fins i tot ens ha dit que hi ha gent que està disposada a fer xerinoles el dia que l'aconseguim i que alguns estan disposats a pagar orquestres, xampany, peix i carn perquè no en falti per a ningú.

Lo Vell Nou

TALLER MECANICO REPARACION CALZADO

Major de Salt, 309

GIRONA

ANA M.ª HERNANDEZ CASAGRÁN

SALA-2

SPORTS - BOLSOS - CALCATS

Major de Salt, 309 - Tel. 20 11 72

GIRONA

Ràdio i premsa: seguit de fulletons i conferències

Girona endega la campanya sobre els pobles agregats

PUNT-DIARI 25/2/73

GIRONA. (De la nostra Redacció, per R.Rovira). — La Campanya de sensibilització i informació sobre la segregació de Salt i de Sarrià ja s'ha endegat. En els últims dies les emissions de ràdio de la

L'Ajuntament de Girona, ara ens vol sensibilitzar i informar-nos de tot el que ens passarà si ens segreguem de Girona. Per això no ha mirat els calers i ens matxacarà a través de la ràdio, premsa, fulletons, conferències... Senyors de l'Ajuntament, molt agraits, però a Salt ja fa temps que sabem el que volem. Ho hem esprès moltes vegades de diferents maneres, per tot això, ara us diguem: INFORMACIÓ? NO, GRÀCIES!

SALT (De la nostra Redacció, per Carme Coll). — Ahir al ma-

de Sant Jaume i a l'encreuament del carrer del Doctor

vuit anys, i comptaven amb l'inconvenient que l'aigua

PUNT-DIARI 5/3/82 Se'n faran de noves

Comencen a enderrocar les fonts «provisionals» de Salt

construcció d'unes de noves.

Cal dir que tres artistes saltencs, Lluís Mateu, Jaume Faixó i Jordi Gispert, estan treballant en els dissenys de les places de Sant Jaume, de Salt i del Veinat, així com en els de les noves fonts que s'hi instal·laran.

El projecte de Lluís Mateu per a la plaça de Salt ja ha estat presentat al Consell Municipal, i consta d'uns jocs infantils en forma de llúdrigues, una font de pedra i arbres a tot el voltant de la plaça.

Un milió i mig

Obres d'enllumenat a alguns carrers de Salt

SALT (De la nostra Redacció, per Carme Coll). — S'està procedint a les obres d'enllumenat dels carrers Lluís Mo-

aquí tem nitiv té

A l'antic baixador Replantacions a Salt

SALT (De la nostra Redacció). — La brigada de jardineria de l'Ajuntament de Girona ha procedit a la replantació d'arbres de

cies, ja que es consideren els més adients per a la zona en concret.

Com es pot veure en aquesta petita mostra de retalls trets del Punt.Diari, des de fa uns dies les notícies sobre Salt no són "folkloriques" ni anecdòtiques; les darrers són fetes. Carrers esfaltats campanyes culturals al Patronat, enllumenat, replantacions... D'això alguns en diuen oportunisme, que és per preparar les pròximes eleccions i altres coses... Jo no hi entro en això, senzillament dic endavant i ja era hora que les màquines i les brigades de l'Ajuntament de Girona entressin a Salt. I per molt anys.

L'Ajuntament al costat

Esquema del projecte d'obres d'enllumenat a Salt. El projecte consisteix a instal·lar 100 llums de 1000 Watts a cada carrer dels carrers Lluís Moles, Sant Jaume i del Veinat. El projecte té un cost de 1.500.000 Ptas. El projecte està previst per a l'any 1982. El projecte està previst per a l'any 1982. El projecte està previst per a l'any 1982.

Cap veí de Salt no ha d'anar al centre a resoldre els seus problemes

Els saltencs hem trobat a les nostres bústies uns fulletons—que per cert semblen més que res propaganda d'alguna immobiliària o una nova sucursal bancària—que l'Ajuntament de Girona i el Consell Municipal de Salt, ens diuen que no cal anar, ara, a Girona per els quefers burocràtics. Molt bé, però una mica tard, no? I així l'hi ho vaig dir a l'actual President del Consell Municipal, en Cristòfol. La seva contesta: "Sí, és veritat, i fins i tot d'altres en diuen oportunisme, però perquè no ho feien els abans governaven en el Consell... Nosaltres, els que ara portem el Consell Municipal, ens hem començat a organitzar a partir de l'octubre passat i repassa la feina que hem fet..." Potser aquí podríem dir allò de: val més tard que mai.

De totes maneres el que espero rèbre, ara, és el famós "fullet" que la ràdio anuncia que l'Ajuntament de Girona ens enviarà a cada casa. Suposo que no volen dir que ens enviaran "un enano infiltrat". Ja ho veurem.

CAGA FERRO

L'OCURDIT FOLL per Bugarac

la vida amb HUMOR

ALTRE COP -EL DARRER?- LA INDEPENDÈNCIA

Si no hi ha cap més 23-F, si el pantà de Susqueda no s'esberla, si el partit carlí no guanya les properes eleccions municipals -i no és cap bajanada el que dic. El nostre historiador saltenc ens diu que, a la segona meitat del segle XIX, en unes eleccions saltenques, de 300 vots, 236 vots foren per als carlins-, si no munten una central nuclear als Tres Pins, si les forces polítiques actuals no canvien de camisa, si els planters de Salt no s'esgoten, si els mamífers saltencs no se'ns mengen, si Déu vol (cal tenir tothom content) dintre de poc serem independents.

El joc de la dependència-independència saltenca sembla el joc dels disbarats. No m'estranyaria gens que ara ens declarassin independents de Girona però dependents de Perpinyà. A veure si alguna vegada s'acabaran els nyaps i ens deixaran viure en pau. Sinó, som capaços de conquerir El Perelló, Vilablareix i Montfullà, i convertir-nos en una segona Andorra. Ja m'agradaria veure la cara que posarien els gironins quan haguessin de pagar el peatge a l'hora de travessar el Ter, el Guell o la Massana.

Perquè, la primera cosa que faríem els saltencs independitzats seria ressuscitar els burots. La segona, foragitar l'autopista fins al terme de Bescanó, com a mínim. O, millor encara, tallar-la fins que la desviessin i la fessin passar per la Vall de Sant Daniel. Us imagineu que què passaria, amb la situació actual de l'autopista, si un dia els de Girona ens ataquessin? El pont seria un embut mortífer.

I la tercera cosa que faríem seria tancar tot el Consistori saltenc en uns exercicis espirituals, per adoctrinar-los amb doctrina saltenca sana. Al final d'aquests exercicis, els faríem jurar que mai més no es deixaren temptar pels cants de sirena gironins.

Diuen que ja som a la recta final. Jo em malfio d'aquestes rectes finals. Sovint tenen molts quilòmetres.

BURXETA

la farga
la farga
la farga

El diumenge, dia 28, en el diari "LOS SITIOS", en les pàgines especials que realitza l'oficina de premsa de la Cambra de Comerç, varen reproduir, íntegrament, l'article que va aparèixer en el darrer numero de la "FARGA" que signava el nostre col.laborador Salvador Sunyer, sota el títol "L'encant de les petites botiguetes". La nota d'encapçalament deia textualment: "...A la revista "LA FARGA", de Salt, Salvador Sunyer escriu l'elogi de les petites botiguetes en un article que val la pena de reproduir en aquesta pàgina dedicada al comerç i als comerciants.